

Motivation och framtidstro

- strategisk inriktning för generell studie- och yrkesvägledning
inklusive samverkan mellan skola och arbetsliv

Fastställt av: barn- och utbildningsnämnden
Framtagen av: utbildnings- och arbetslivsförvaltningen

Datum: 2026-10-23

Gäller: 2027-2030

Ärendenr: BUN 2026/1910

Version: 1

Motivation och framtidstro

1. Strategisk inriktning 2027 – 2030

Ett samhälle som ger varje individ goda förutsättningar att upptäcka sina styrkor, utveckla sina förmågor och göra väl grundade val - bygger för framtiden. Med ökad kunskap om möjligheter inom utbildning och arbetsliv skapas mening, riktning och motivation för ett livslångt lärande.

Vidgade perspektiv, erfarenheter och verktyg som stöder väl underbyggda val stärker jämlika livschanser och bidrar till ökad egenmakt, delaktighet och framtidstro, oavsett bakgrund eller livssituation.

Genom en nära samverkan mellan skola och arbetsliv breddas vyer, normer utmanas och nya vägar blir synliga. Fler ges möjlighet att hitta utbildningar och yrken som motsvarar både individens ambitioner och samhällets behov av kompetens.

Den generella studie- och yrkesvägledningen är en underutnyttjad möjlighet som i högre grad kan användas för att bidra till ett hållbart samhälle som kännetecknas av inkludering, delaktighet och möjlighet till egen försörjning.

1.1 Övergripande mål 2030:

Barn, unga och vuxna i omställning möter en sammanhållen och likvärdig vägledning där arbetslivsperspektiv är integrerade i undervisningen genom hela skolgången.

Barn, unga och vuxna i omställning har förståelse för och insikt om sina egna förmågor, arbetslivets förutsättningar och möjligheter och kan göra väl underbyggda val, känna ökat engagemang och har tilltro inför framtiden.

1.1.1 Prioriterade vägval 2027 – 2030:

- Vägledningen bedrivs systematiskt i syfte att uppnå likvärdighet och hållbarhet över tid.
- Vägledningen integreras i undervisningen och kopplas till pågående lärprocesser, genom hela skolsystemet.
- Ansvar och uppdrag ligger nära respektive verksamhet samtidigt som arbetet hålls samman som en helhet.
- Synergieffekter eftersträvas mellan verksamheter med liknande uppdrag.
- Arbetet följs upp inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet genom indikatorer kopplade till elevers upplevda motivation, framtidstro, kännedom om utbildnings- och yrkesmöjligheter samt verksamheternas genomförande av planerade vägledningsinsatser.

2. Generell studie- och yrkesvägledning inklusive SSA

Betänkandet *Framtidsval – karriärvägledning för individ och samhälle* (SOU 2019:4) pekar ut flera förbättringsområden. Ett av dem lyder: **Förstärkning av det generella karriärvägledningsperspektivet i olika ämnen**. Frågor som rör arbetslivet bedöms inte fått det genomslag och utrymme i undervisningen som lagstiftaren avsett. Betänkandet, som inte ledde till något samlat politiskt beslut - men ändå tjänar väl som underlag för utvecklingsarbete, lämnar också flera åtgärdsförslag. En tydligare styrning, ledning och samordning av den generella studie- och yrkesvägledningen liksom behovet av konkreta och strukturerade planer för samverkan mellan skola och arbetsliv, utgör två av dem.

Den generella vägledningen är all den verksamhet som bidrar till att ge individer kunskaper och färdigheter som underlag för att fatta beslut om framtida studie- och yrkesval. Den handlar främst om att integrera arbetslivsperspektiv i undervisningen och om utrymme att reflektera över sig själv i relation till olika framtidsval. Vägledningen handlar också om arbetslivserfarenhet, studiebesök och kunskap om utbildningar och yrken. Den är hela skolans ansvar.

Inom ramen för den generella vägledningen intar samverkan mellan skola och arbetsliv en central plats. Kontinuerliga möten med arbetslivet genom hela utbildningssystemet stärker individens tro på framtiden och motivation för lärande. Aktiviteter och reflektion kopplade till yrken och arbetsliv får större pedagogiskt värde när de integreras i undervisningen och knyts till pågående lärprocesser.

3. En del i helheten

Arbetet med motivation och framtidstro är en angelägenhet för många verksamheter kring barn, unga och vuxna i omställning. Studie- och yrkesvägledningen består av flera områden med olika ansvar och är samtidigt en del av en större helhet.

I Region Gotlands genomförandeprogram *Kraftsamling för hälsa och ett socialt hållbart Gotland* framgår att skolans samverkan med närområdet och olika samhällsaktörer kan bidra till ökad skolnärvaro. Genomförandeprogrammet *Näringslivets förutsättningar och innovation* innehåller tydliga kopplingar till generell studie- och yrkesvägledning vad gäller både unga och

vuxna. Ett utvecklat SSA - arbete är därför ett bidrag till måluppfyllelse i båda genomförandeprogrammen och stärker Region Gotlands övergripande prioriteringar.

I Region Gotlands förskolor förstärks grunden för den generella studie- och yrkesvägledningen genom satsningen på *Motivationslyftet. Handlingsplan för ökad skolnärvaro* lyfter trygghet och delaktighet som en framgångsfaktor. För att nå dit behöver eleven bland annat uppleva skolan som begriplig, meningsfull och hanterbar. I *Övergripande elevhälsoplan* belyses vägledningens betydelse för elevens möjlighet att överblicka sina valmöjligheter, att vägledningen ska vara integrerad i undervisningen och att den är hela skolans ansvar. Rapporten *Ökad jämställdhet och trygghet på Wisbygymnasiets yrkesprogram och på Wisbygymnasiet i stort* pekar på vägledningen i flera olika sammanhang, bland annat poängteras vikten av att erbjuda vägledning i tidiga åldrar. Ungdomsenheten möter unga på deras fritid och deras intressen, drivkrafter och förmågor blir synliga. Genom aktiviteter, samtal och möjlighet att ta ansvar kan unga upptäcka nya sidor av sig själva och utveckla initiativförmåga, samarbete och ledarskap. Genom samverkan mellan verksamheter ska synergieffekter eftersträvas.

4. Struktur som framgångsfaktor

Den generella studie- och yrkesvägledningen behöver ytterligare systematiseras och utvecklas för att skapa likvärdighet. Detta för att dels svara mot gällande styrdokument dels för att bidra till ökad valkompetens, motivation och framtidstro.

Den övergripande modellen för SSA - arbetet som arbetas fram av SSA projektet har flera byggstenar: skolan och avdelningarna inom förvaltningen, arbetsgivarna, den samlade studie- och yrkesvägledningsorganisationen och de resurser som på olika sätt bidrar till att samverkan mellan skola och arbetsliv blir meningsfull. Alla delar behöver samordnas på ett för alla parter gynnsamt sätt (se bilaga 1).

Förvaltningens verksamhetsplan och den strategiska inriktningen ger en samlad utgångspunkt för arbetet. Inriktningen för arbetet är att ansvar och uppdrag ska ligga nära respektive verksamhet. Avdelningarna ansvarar för hur verksamheterna ska arbeta med den generella studie- och yrkesvägledningen inklusive SSA och för dialog om innehåll, samordning och resurser med sina respektive enheter.

Studie- och yrkesvägledningen består av både generell (hela skolans ansvar) och individuell vägledning (studie- och yrkesvägledarens ansvar) och båda perspektiven ska vara en del i förvaltningens systematiska kvalitetsarbete.

Studie- och yrkesvägledarnas uppdrag finns beskrivet i separat dokument "*Uppdragsbeskrivning samlad organisation för studie- och yrkesvägledning*".